

Проект здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу. Думки, висловлені в матеріалах, виданих в рамках проекту, належать його виконавцям та авторам робіт і не можуть ні за яких обставин вважатись такими, що виражають точку зору Європейського Союзу.

Мета проекту

Покращити систему реінтеграції неповнолітніх правопорушників шляхом розвитку мережі Центрів відновного правосуддя в громадах.

Цільова аудиторія проекту

1. Неповнолітні правопорушники. Протягом реалізації проекту близько 100 неповнолітніх правопорушників отримають послуги Центрів відновного правосуддя в громадах.
2. Органи місцевої влади та місцеві адміністрації. У близько 10 місцевих громадах буде впроваджено модель Центрів відновного правосуддя. Утворені Центри будуть сприяти органам місцевої влади ефективно протидіяти злочинності серед неповнолітніх.
3. Потерпілі від злочинів. Близько 100 потерпілих від злочинів осіб отримають послуги Центрів відновного правосуддя в громадах.

Завдання проекту

- 1) Розробити модель Центру відновного правосуддя в громаді та впровадити її в пілотних регіонах

Модель Центру відновного правосуддя (ЦВП) в громаді передбачає співпрацю між громадськими організаціями, органами місцевої влади та наявними ресурсами в громаді (напр. агенції, що надають соціальну підтримку та послуги) задля впровадження програм відновного правосуддя та підтримки процесу реінтеграції неповнолітніх правопорушників у громаду.

- 2) Оцінити результати пілоотної стадії та розповсюдити результати серед існуючих зацікавлених громад та розширити мережу Центрів в Україні

Діяльність Центрів відновного правосуддя в громадах протягом першого року реалізації проекту було оцінено з метою розробки посібника з впровадження Центрів ВП в громадах. Пілотне впровадження Центрів відновного правосуддя в громадах відбувалося в дев'яти регіонах України. Серед недержавних організацій партнерами проекту стали Одеська обласна група медіації, Правозахисна організація сиріт «Віра в майбутнє» (м. Івано-Франківськ), Благодійний фонд «Простір без конфлікту» (м. Львів), Сумська обласна громадська організація «Сумська ініціатива», Регіональний осередок Всеукраїнської фундації «Захист прав дітей» у Київській області (м. Біла Церква), Луганська обласна група медіації, Харківський громадський центр «Молодь за демократію», Агентство регіонального розвитку «Гармонія» (пгт. Красногвардійське, АР Крим) та Український Центр Порозуміння. Після першого року реалізації проекту лави його партнерів поповнились ще двома організаціями: «Молодіжним клубом Дрогобиччини» (м. Дрогобич, Львівська обл.) та громадською організацією "Ініціатива" (м. Жмеринка, Вінницька обл.)

3) Забезпечити широку інформаційну підтримку розвитку мережі Центрів відновного правосуддя в громадах

З метою поширення практики створення ЦВП в громадах здійснюється інформування громадських організацій, представників правової системи, органів місцевої влади та представників громад щодо можливостей та переваг впровадження програм ВП у громадах.

Так, результати пілотної стадії впровадження ЦВП у громадах та сама модель були представлені під час конференції «Роль Центрів відновного правосуддя в системі ювенальної юстиції», яка відбулась у м. Києві 19-20 квітня 2007 року.

Наступна конференція з питань розвитку ЦВП в громаді запланована на 13-14 березня 2008 року. Під час конференції планується представити напрацювання проекту, зокрема, описану стратегію розвитку та створення ЦВП. Ця покрокова стратегія буде викладена в однойменному посібнику, де буде описана сама модель, механізми та законодавчі підстави її функціонування, роль органів місцевої влади у впровадженні ВП у громадах та можливі шляхи фінансування Центрів.

4) Розробка необхідного законодавства задля підтримки процесу інституціоналізації моделі Центрів відновного правосуддя в громадах на національному та місцевому рівнях

У рамках проекту здійснюється робота зі сприяння інституціоналізації програм відновного правосуддя як на національному рівні, так і в громадах, де ЦВП розвиваються.

На місцевому рівні здебільшого застосовуються вже відпрацьовані раніше механізми співпраці з правовою системою задля налагодження практики програм відновного правосуддя. Здобутком цього проекту є розробка механізмів співпраці з органами місцевої влади та самоврядування, що відбувається в деяких громадах (м. Івано-Франківськ, м. Суми, м. Луганськ, м. Одеса та смт. Красногвардійське (АР Крим).

Поряд з цим розвивається процес інституціоналізації програм відновного правосуддя на національному рівні. Так, окрім проекту Концепції законодавчого врегулювання застосування програм відновного правосуддя (медіації в кримінальних справах), Міністерством юстиції України на громадське обговорення було подано проект Закону «Про медіацію в кримінальних справах» (<http://www.minjust.gov.ua/0/9104>). Обговорення цього проекту також відбулося в рамках конференції «Роль Центрів відновного правосуддя в системі ювенальної юстиції». За результатами обговорення до Міністерства юстиції було передано рекомендації щодо внесення змін та уточнень в проект Закону, а також необхідності внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів.

Поточні результати проекту та заходи, здійснені в його рамках

Робота з опису моделі ЦВП у громадах

Протягом липня – серпня 2006 року тривав оголошений Українським Центром Порозуміння тендер серед фахівців, які б могли здійснити дослідження з опису моделі Центру відновного правосуддя в громаді. За результатами проведеного конкурсу було обрано трьох фахівців, кожен з яких мав описати одну зі складових моделі ЦВП в громаді: відновний підхід, системний підхід до надання послуг, залучення

ресурсів громади до діяльності Центру. Ця група двічі зустрічалася з метою формування спільного бачення концепції Центру відновного правосуддя в громаді. За результатами зустрічі були надані відповідні звіти, що сформували основу загального опису вище означеної моделі. Враховуючи результати всіх трьох досліджень, шляхом узагальнення координатором з моніторингу та оцінки Українського Центру Порозуміння було описано модель Центрів відновного правосуддя в громадах, яка також лягла в основу посібника з розвитку ЦВП.

Презентаційний семінар «Центр відновного правосуддя в громаді як ефективний інструмент профілактики злочинності серед неповнолітніх»

30 листопада – 1 грудня 2006 року в м. Києві відбувся презентаційний семінар «Центр відновного правосуддя в громаді як ефективний інструмент профілактики злочинності серед неповнолітніх». До участі в семінарі були запрошені представники недержавних організацій, зацікавлених у розвитку ЦВП у своїх громадах, та їхні партнери з правової системи, соціальних служб та органів місцевої влади. Загалом участь у семінарі взяли 62 особи. На семінарі було переставлено описану модель ЦВП у громаді. Також обговорювались практичні аспекти діяльності таких центрів: вимоги до ведучих програм відновного правосуддя, взаємодія ЦВП у громаді з органами влади та правової системи, можливі джерела фінансування ЦВП у громадах.

Розвиток практики програм відновного правосуддя

Станом на 31 травня 2006 року в 9 громадах, де розвиваються ЦВП, було проведено 67 процедур у рамках програм відновного правосуддя. Загалом ті чи інші послуги ЦВП у громаді отримали 231 потерпілих та 479 правопорушників. Також в регіонах було налагоджено співпрацю з органами правової системи (суди, кримінальна міліція у справах неповнолітніх, прокуратура) та соціальними службами в громаді. Окрім проведення процедур в рамках програм відновного правосуддя, учасникам кримінальних ситуацій ЦВП у громадах та їхніми партнерами було надано соціальних послуг у 173 випадках. Шляхом співпраці з органами місцевої влади та самоврядування для підтримки роботи Центрів у Сумах, Івано-Франківську, Луганську та Одесі було залучено ресурси громади.

Проміжний оціночний семінар

1-2 березня 2007 року в м. Києві було проведено оціночний семінар «Питання розвитку ЦВП у громаді: попередні підсумки». У ньому взяли участь представники недержавних організацій – партнерів проекту – в регіонах: координатори програм відновного правосуддя, медіатори та керівники організацій (загалом 23 особи). Під час семінару були підведені підсумки шести місяців проекту розвитку ЦВП у громаді, виділено ключові проблемні питання практики та розглянуто можливості їх вирішення. Окрім питання розвитку ЦВП у громаді, під час семінару обговорювались питання законодавчого закріплення медіації в кримінальних справах та створення асоціації практиків відновного правосуддя.

Робота над створенням посібника з розвитку ЦВП у громаді

У квітні 2007 року було видано попередній варіант посібника з розвитку ЦВП у громаді (500 примірників). Посібник містить опис моделі ЦВП у громаді, проміжну оцінку діяльності Центрів в Україні, а також висвітлення практичних питань діяльності Центрів. До створення посібника були залучені практики програм відновного правосуддя – медіатори та координатори програм. Це видання стане основою другого

видання посібника, у якому акцент буде зроблено на практичних питаннях створення та розвитку ЦВП у громаді. Посібник був розповсюджений серед учасників презентаційного семінару-конференції «Роль Центрів відновного правосуддя в системі ювенальної юстиції», та партнерів і безпосередніх виконавців проекту у регіонах.

Конференція «Роль Центрів відновного правосуддя в системі ювенальної юстиції»

19-20 квітня 2007 року в м. Києві відбулась відкрита конференція «Роль Центрів відновного правосуддя в системі ювенальної юстиції». У конференції взяли участь 120 представників недержавних організацій та громад, де розвиваються ЦВП, а також тих, хто був зацікавлений у розвитку таких центрів у своїх громадах. Також участь у конференції взяли представники правової системи та соціальних служб, фахівці сфери освіти, представники органів місцевої влади та самоврядування. На конференції було представлено досвід впровадження програм відновного правосуддя до системи ювенальної юстиції у Великобританії (М. Райт) та Канаді (Флоренс та Отто Дріджери). Приїзд іноземних експертів було підтримано відповідно Радою Європи, Програмою Партнерство заради Майбутнього Канадської Агенції з Міжнародного Розвитку (CIDA's Partnership for Tomorrow Program) та Дитячим Фондом ООН в Україні (ЮНІСЕФ).

Конференцію було організовано за підтримки Верховного Суду України та Міністерства юстиції України, представники яких активно брали участь у її роботі.

Під час конференції в ході роботи секцій було вироблено відповідні рекомендації щодо впровадження програм відновного правосуддя та їх законодавчого врегулювання, практичних аспектів діяльності Центрів відновного правосуддя та переліку послуг, які б максимально задовольняли потреби громади щодо попередження та подолання підліткової злочинності та реінтеграції неповнолітніх правопорушників у громаду.

Навчання ведучих програм відновного правосуддя

З 4 по 7 жовтня в АР Крим (м. Ялта) та з 31 січня по 3 лютого в м. Львові було проведено тренінги з навчання ведучих програм відновного правосуддя. У тренінгах взяли участь 40 осіб. Ці заходи були проведені з метою підтримки діяльності ЦВП у громаді: внаслідок того, що надання послуг з проведення програм відновного правосуддя відбувається на волонтерській основі, у регіонах періодично виникає потреба у поповненні лав ведучих програм ВП. Завдяки проведеним тренінгам було додатково навчено у Львові, Криму, Білій Церкві, Сумах та Києві 40 медіаторів. Більшість з них довели свою спроможність працювати в якості посередників – ведучих форумів громадського правосуддя (Community Justice Forums - CJF)

21-24 травня 2007 року у рамках проектів ЄС (TACIS-IBPP) «Розбудова в Україні мережі Центрів відновного правосуддя в громадах» та SDC «Стратегія міліції для профілактики підліткової злочинності», у Києві відбувся тренінг «Навички проведення форумів громадського правосуддя». Метою тренінгу була підготовка ведучих (фасилітаторів) форумів громадського правосуддя.

У тренінгу взяли участь 34 особи з різних регіонів України: смт. Красногвардійського та м. Сімферополя (АР Крим), міст Одеси, Луганська, Харкова, Сум, Львова, Івано-Франківська, Дрогобича, Жмеринки, Білої Церкви та Києва.

